

LA UNIVERSITAT: UNA INSTITUCIÓ DE LA SOCIETAT

L'aprenentatge en situacions reals.

Processos creatius dins l'àmbit expositiu.

Negre Busó, Marta
Universitat de Barcelona
Departament de Pintura, Facultat de Belles Arts
Pau Gargallo, 4. 08028 Barcelona, España
martanegre@ub.edu

Cantalozella Planas, Joaquim
Universitat de Barcelona
Departament de Pintura, Facultat de Belles Arts
Pau Gargallo, 4. 08028 Barcelona, España
jcantalozella@ub.edu

Morell Rovira, Jordi
Universitat de Barcelona
Departament de Pintura, Facultat de Belles Arts
Pau Gargallo, 4. 08028 Barcelona, España
jordi.morell@ub.edu

SECRETARIA TÉCNICA
VII CIDUI
ISBN 978-84-695-4073-2

LA UNIVERSITAT: UNA INSTITUCIÓ DE LA SOCIETAT

---

1. RESUM: 500-700 caràcters

Utilitzant com a eix central el projecte “*L’aprenentatge en situacions reals*” en la comunicació es presentaran les activitats que el GIDC Art, Professi3 i Docència ha portat a terme en els darrers anys. El projecte té la finalitat de potenciar les competències i les habilitats artístiques i està centrat sobretot a l’accés a la professionalització. Fent èmfasi en situacions reals que comporten un aprenentatge actiu dels estudiants, les propostes amb què s’està treballant són: la preparació d’una exposició en un centre aliè a la universitat, la realització de seminaris amb professionals de l’art i l’edició d’una publicació.

2. ABSTRACT: 500-700 characters

Using as the central point of reference our project in communications *L’aprenentatge en situacions reals* (‘Learning in real-life situations’), the members of our innovation group Art, Profession and Teaching will consider the activities undertaken in recent years. The aim of *L’aprenentatge en situacions reals* is to promote and consolidate participants’ artistic skills and abilities, focusing on young people’s access to the professional world. Emphasis is placed on putting participants in real-life situations so that they may acquire a hands-on approach to their work, and students in the project prepare an exhibition outside the university, attend seminars led by art professionals and contribute to the publication of a catalogue.

SECRETARIA TÈCNICA
VII CIDUI
ISBN 978-84-695-4073-2

LA UNIVERSITAT: UNA INSTITUCIÓ DE LA SOCIETAT

---

3. **PARAULES CLAU** art, professionalització, docència.

KEYWORDS: art, professionalization, teaching.

4. **ÀREA DE CONEIXEMENT:** Indicar l'àrea a la que correspon el contingut de la proposta:

- Art i Humanitats

5. **ÀMBIT TEMÀTIC DEL CONGRÉS:** Indicar l'àmbit temàtic al que es proposa adscriure la comunicació:

- Innovació en l'ensenyament superior

El Comitè Científic es reserva el dret de decidir l'àmbit final de les propostes.

6. **MODALITAT DE PRESENTACIÓ:**

- Comunicació oral

El Comitè Científic es reserva el dret de decidir el format final de les propostes.

LA UNIVERSITAT: UNA INSTITUCIÓ DE LA SOCIETAT

---

7. DESENVOLUPAMENT:

a) Objectius:

La present comunicació proposa diferents estratègies formatives focalitzades en la professionalització dels estudiants d'art. Concretament les que el GIDC *Art, Profesió i Docència* està treballant actualment dins el projecte *L'aprenentatge en situacions reals* (PID-2011). L'objectiu general és que l'aprenentatge dels estudiants es vegi enriquit, mitjançant l'enfortiment dels vincles que hi ha entre la facultat i el context artístic professional. Per tal de dur-ho a terme, s'han ideat activitats que permeten potenciar les competències i les habilitats, especialment en l'elaboració d'obres d'art i en l'accés a la professionalització, dels plans d'estudis en les assignatures de primer de grau "Iniciació als processos i projectes 2" i "Laboratori de pintura". També s'animarà a l'estudiant a confrontar i presentar el seu treball fora de la universitat, en l'espai públic. Tot plegat ha de permetre cercar evidències que facilitin establir millores docents dins els tallers de creació. Els objectius específics són:

- Promoure les pràctiques professionalitzadores com a procés d'aprenentatge actiu. Això inclou l'elaboració d'obres d'art, la preparació i el muntatge d'exposicions.
- Fomentar la col·laboració entre estudiants de diferents centres.
- Potenciar la interdisciplinarietat entre els estudiants.
- Difondre els treballs de primer curs del grau de Belles Arts fora de l'àmbit acadèmic.

SECRETARIA TÈCNICA

VII CIDUI

ISBN 978-84-695-4073-2

LA UNIVERSITAT: UNA INSTITUCIÓ DE LA SOCIETAT

- Establir contactes entre estudiants, centres i professionals de l'art.
- De manera transversal, enfortir les col·laboracions amb institucions externes a la facultat de Belles Arts.

b) Descripció del treball

Aprenentatge en situacions reals és un projecte que es pretén completar en dues fases i que cerca una continuïtat bianual. La primera fase, la que ens ocupa en la presentació actual, agrupa diferents activitats d'aprenentatge que tot seguit detallarem.

La segona fase estarà dedicada a l'edició d'uns quaderns de docència artística, on els diferents professors i personalitats implicades analitzaran la pertinència de les propostes, el seu desenvolupament i els resultats obtinguts; sempre des d'una òptica orientada a la millora de la pedagogia de les arts. Per fer-ho es buscarà la participació dels estudiants que hagin pres part en el projecte inicial¹. La intenció del grup *Art, professió i docència* és fomentar l'apropament dels estudiants, des de l'inici de la carrera en el context professional.

Per a la fase actual s'han dissenyat propostes que ofereixen diverses perspectives i proporcionen pautes d'actuació en l'àmbit professional. El món de l'art és, i més en el marc actual de crisi econòmica, un espai de difícil accés. L'artista novell se sol trobar davant un panorama excloent, marcat pel rigor i la competitivitat. Aquesta situació dona motius suficients, per plantejar accions que anticipin allò que l'estudiant pugui trobar-se en finalitzar els estudis,

---

¹ Aquesta segona fase està supeditada als programes d'ajuts per als grups GIDC de la convocatòria del curs 2012 i 2013.

LA UNIVERSITAT: UNA INSTITUCIÓ DE LA SOCIETAT

---

accions que proporcionin eines i que els ajudin a ser més efectius en les seves polítiques de promoció i inserció al món laboral.

Com s'ha dit, el projecte se centra en activitats de millora per a l'adquisició de les competències destinades a l'elaboració i gestió d'obres d'art:

- Capacitat creativa i emprenedora (capacitat de formular, dissenyar i gestionar projectes / capacitat de cercar i integrar nous coneixements i actituds). (Transversal).
- Capacitat per crear art i habilitat per concebre tàctiques i estratègies en l'elaboració d'obres d'art o intervencions artístiques. (Específica).
- Capacitat per determinar sistemes i mitjans de presentació adequats per a les qualitats artístiques d'una obra d'art i l'habilitat per ajustar la presentació al projecte artístic. (Específica)².

Tot i el seu caràcter d'iniciació, aquestes competències són essencials dins el grau, ja que en elles s'hi plantegen alguns dels principals reptes de Belles Arts; és a dir, aquells que tenen com a objectiu la formació artística. Aquesta fita, que en bona part, es desenvolupa durant les assignatures programades en els quatre cursos de grau –principalment en els *tallers de creació*, que són els eixos vertebradors de la carrera– també es veu reforçada en el tercer cicle. Recordem que la creació artística encapçala la llista de perfils professionals que el *Llibre blanc de Belles*

---

² Les principals competències que fan referència a aquest projecte figuren en els plans d'estudis de les assignatures de primer de grau: "Iniciació als processos i projectes 2" i "Laboratori de pintura".

LA UNIVERSITAT: UNA INSTITUCIÓ DE LA SOCIETAT

Arts contempla per un graduat (ANECA 2004: 232). Així doncs, podem dir que l'experimentalitat i la pràctica són les dominants de la nostra carrera. Les assignatures "Iniciació als processos i projectes 2" i "Laboratori de pintura" estan clarament enfocades cap aquesta direcció. Tanmateix, s'entén que l'aplicació pràctica dels conceptes que es treballen en els tallers proporcionen a l'estudiant bases per desenvolupar tasques com "expert cultural", "assessor artístic", "docència artística" o "direcció artística". A tots els serà molt profitós haver realitzat pràctiques en els tallers, especialment els que vulguin dedicar-se a l'ensenyament. De ben segur que les habilitats adquirides esdevindran una guia perfecte per a desenvolupar de forma excel·lent les tasques futures.

Voldríem assenyalar la importància dels tallers, atès que el projecte es desenvolupa dins la seva lògica. El taller és un espai dinàmic, on s'articulen les experiències artístiques de cada un dels estudiants. És el lloc on és possible una interacció real entre estudiants, que s'allunya d'aquella idea de solitud, que massa sovint s'associa a la tasca artística, que pot dur al desencís (DUNNING 1998: 138-139). És el lloc idoni per a l'estudiant, perquè es relacioni amb altres persones i pugui compartir i contrastar metodologies, processos, resultats i inquietuds, convertint aquest espai en una peça clau per a l'aprenentatge. Treballar en art suposa estar obert a qualsevol estímul que vingui de fora, reflexionar-hi, debatre'l i discutir-lo. En els tallers es fomenten aquestes dinàmiques i s'incita als estudiants a treballar en equip, encara que no sigui d'una manera específica en la seva producció. Ens referim a que generalment, i no tant sols en el nostre país, l'ensenyança de l'art és realitza de manera individualitzada, i les col·laboracions i els treballs en equip són rars i escassos (SCHNAPP; SHANKS 2009: 145), funcionament que en la mesura que és possible s'intenta subvertir. Els tallers de la facultat no són espais de simulació,

LA UNIVERSITAT: UNA INSTITUCIÓ DE LA SOCIETAT

---

tot el contrari, són centres de producció actius els resultats dels quals deriven de processos de recerca³. La proposta actual és donar viabilitat a aquest últim punt, des de vies diferents. L'estudiant haurà de definir un projecte, participar en decisions organitzatives de forma individual o col·lectiva, prendre iniciatives i responsabilitats, i, en darrera instància, saber apreciar el seu treball i el dels altres. Per l'altre banda, el professor haurà de crear situacions perquè l'estudiant desenvolupi actituds autònomes, i guiar-lo en el coneixement i la recerca. És a dir, que sigui capaç de dur a terme un projecte (MOYNE 1982: 7).

Tanmateix, les competències esmentades plantegen grans reptes als docents que les imparteixen. Requereixen una natural implicació per part del professor, i alhora demanen una resposta, igualment compromesa, per part dels estudiants. Aquesta relació s'estableix a partir del diàleg, la compenetració del docent amb les propostes de l'alumne, i en detectar i acceptar els punts forts, els febles i les possibilitats reals del projecte. Una relació tutorial, no es pot fonamentar ni amb teories ni amb guions establerts, sinó amb un coneixement exhaustiu de la matèria i un seguiment proper del treball. Els *Tallers experimentals* se sostenen amb la combinació, a parts iguals, entre pràctica i concepte (CANTALUZELLA 2010: 54-55). Tampoc s'ha d'oblidar el paper de l'empatia entre docent i estudiants, doncs bona part dels professors de taller són artistes i per tant coneixen de molt a prop allò que significa crear⁴. És gràcies a la confiança mútua quan millor es desenvolupen les competències, les habilitats i s'obtenen els

---

³ La primera de les línies de recerca artística proposades per Graeme Sullivan (2010) és: *La pràctica artística com a recerca: la proposta d'un marc per teoritzar la pràctica artística com a forma relacional i transformadora de recerca*.

⁴ El llibre de John Reardon, *Ch-ch-ch-changes. Artists talk about Teaching* aporta molta informació sobre aquesta singularitat.

LA UNIVERSITAT: UNA INSTITUCIÓ DE LA SOCIETAT

---

millors resultats. Creiem que mai s'ha de perdre de vista que un enfocament més pròxim i humà i, si cal menys acadèmic, pot esdevenir més productiu.

La millora de l'actuació en els tallers dels primers cursos es preveu que repercuteixi favorablement en l'aprofitament dels nivells superiors. Donar la possibilitat als estudiants de confrontar el seu treball en espais públics, aliens a la facultat, és una experiència que els hi aportarà certes, i que els ajudarà a afrontar part de les problemàtiques que es plantejaran en els cursos venidors. D'altra banda, s'ha de tenir en compte que el fet d'exposar obliga a ser rigorós amb els resultats, la qual cosa ajuda a obrir portes al món professional. És per aquests motius que *L'aprenentatge en situacions reals* desplega diferents activitats que comporten un aprenentatge actiu.

Les propostes amb què s'està treballant són:

1. Jornades entre professionals de l'art i estudiants.
2. Exposicions.
3. Publicacions.

1) Jornades entre professionals de l'art i estudiants

Aquesta part del projecte se centra en la realització d'uns seminaris on participen professors i professionals de l'àmbit artístic. La finalitat és potenciar l'esperit crític dels estudiants i ajudar-los a focalitzar millor la seva tasca. Sovint, i sobretot en l'inici de la carrera, el treball artístic s'entén com quelcom subjectiu i solitari, és per això que aquestes trobades

SECRETARIA TÈCNICA
VII CIDUI
ISBN 978-84-695-4073-2

LA UNIVERSITAT: UNA INSTITUCIÓ DE LA SOCIETAT

---

esdevenen molt reveladores, doncs s'hi discuteixen temes cabdals com el treball en equip, la gestió de l'obra, aspectes econòmics en les arts, entre altres. L'activitat es va iniciar el curs passat amb l'experiència *Del cap a la mà. Creadors i els seus processos i projectes*. La intenció va ser ampliar continguts específics de les assignatures tot fomentant el contacte i el diàleg amb representants del món de l'art. Aquests són els resultats més destacats que varem observar:

- Conèixer de prop els processos creatius d'artistes, comissaris, dissenyadors, editors, galeristes, arquitectes, crítics, etc., per observar trets comuns i diferencials en el procés de selecció d'idees.
- Contactar amb "agents" actius del panorama de les arts, prioritzant convidats generacionalment propers als estudiants, per tal de facilitar la comunicació i la confluència d'interessos.

En la nova edició s'han modificat alguns punts del programa i s'ha intentat ajustar-lo a les problemàtiques expositives. Per exemple, en el curs 2010-2011, els ponents analitzaven el procés creatiu en un ampli sentit, per aquest motiu els professionals invitats provenien de disciplines molt diverses (artistes plàstics, dissenyadors, arquitectes o crítics). Enguany, en canvi, la voluntat és relacionar l'artista i la presentació pública de l'obra, tractant temes com la producció, l'exposició o difusió, el paper del crític i els centres d'art.

El cicle té dues parts, la primera s'ha portat a terme durant el curs acadèmic a la Facultat de Belles Arts amb les xerrades d'Eudald Camps (crític d'art), Quico Estivill (artista), Bestué-Vives (artistes) i Laia Manresa (directora de cinema). En referència als continguts, Eudald Camps i

LA UNIVERSITAT: UNA INSTITUCIÓ DE LA SOCIETAT

Quico Estivill han plantejat la relació que s'estableix entre el crític i l'artista. Laia Manresa ha abordat el fet creatiu i la seva difusió en el terreny dels mitjans audiovisuals. Finalment, s'ha aprofitat l'exposició de Bestué-Vives en el CaixaFòrum per parlar de la concepció de l'obra i de la seva instal·lació en el espai expositiu.

La segona part del cicle de conferències tindrà lloc durant el transcurs de les exposicions i es realitzarà en els centres implicats: Centre Cultural la Mercè i Fundació Felícia Fuster. Aquests seminaris estaran formats per les intervencions de Jordi Armengol (professor del Centre Cultural la Mercè i artista), els autors del present article i també la participació d'estudiants. La voluntat de les jornades és fomentar el debat i relacionar el projecte creatiu de l'artista amb el context artístic, és a dir, amb els crítics, els centres d'art i els espais expositius. Cal dir que en les taules rodones organitzades en el Centre Cultural la Mercè també es comptarà amb la participació dels alumnes d'aquesta institució.

Per a l'avaluació de l'activitat es demanarà als estudiants l'assistència obligatòria a les xerrades que es portaran a terme dins la seva franja horària, i també es recomana l'assistència a les que no hi estiguin. Així mateix, es valorarà la participació activa mitjançant preguntes i comentaris en els debats que puguin sorgir. Les sessions que es desenvoluparan durant el pròxim curs acadèmic seran d'assistència optativa pels estudiants de primer curs.

2) Exposicions

LA UNIVERSITAT: UNA INSTITUCIÓ DE LA SOCIETAT

L'exposició és una oportunitat per difondre, més enllà de l'àmbit acadèmic, els treballs elaborats en els tallers de la facultat. Entenem també, que ha de ser una valuosa experiència d'aprenentatge per als qui tenen com a fita desenvolupar un treball artístic, perquè ofereix la possibilitat de viure tot el procés de disseny, muntatge, exhibició i difusió. Indirectament, preveu incidir i motivar altres estudiants, gràcies als resultats que es puguin generar, i alhora donar visibilitat a un procés de treball que sovint queda inèdit dins les aules de la facultat. Ens agradaria insistir en la idea de procés i no d'obra final, doncs creiem, atès el nivell en el qual treballem i malgrat pot haver-hi resultats estimables, que el més interessant és mostrar el curs de la seva evolució.

Tant en l'assignatura "Iniciació als processos i projectes 2" com en el "Laboratori de pintura" els estudiants formalitzen, en la majoria dels casos, obres pictòriques que són el resultat d'un projecte que el professor ha tutoritzat. Encara que el projecte es faci des de la secció de pintura, entenem que la multidisciplinarietat és un valor que cal fomentar dins de les nostres aules (CANTALOZELLA; NEGRE 2009). El procés creatiu és la peça angular a partir de la qual l'estudiant vehicula el seu aprenentatge. En l'exposició es mostraran els resultats que es considerin més interessants d'aquest procés i que reflecteixin millor l'evolució de les obres dels alumnes dins el taller. És a dir, les peces que s'exposaran seran treballs que l'estudiant ha portat a terme durant el curs.

Tanmateix, no totes les obres seran exposades, per fer la selecció se'ls proposa l'activitat de la següent manera:

SECRETARIA TÈCNICA
VII CIDUI
ISBN 978-84-695-4073-2

LA UNIVERSITAT: UNA INSTITUCIÓ DE LA SOCIETAT

- La participació a l'exposició és voluntària. És possible que siguin molts els interessats i que s'hagi de fer un tria. Per fer-la utilitzarem els dossiers que es presentin per a l'avaluació. La comissió responsable de seleccionar els participants estarà formada pels professors de les diferents assignatures implicades, i algun representant dels centres on s'exposarà l'obra.
- S'ha incentivat als estudiants que treballin en grup. Per fer-ho hem explicat les diferents opcions, totes elles recollides en diferents tasques per apropar la pintura a una dinàmica d'equip⁵, aquest, però, no és un requisit per a la participació, ja que podria limitar-ne els resultats.

3) Publicacions

La publicació sorgeix de la necessitat de deixar constància del treball fet. Hem considerat oportú que a partir d'aquest projecte es realitzin dos tipus de publicacions diferents. Una primera la portarem a terme durant aquest any i recopilarà les activitats realitzades. Es publicarà en un dvd on hi hauran els següents apartats:

- Text d'introducció.
- Enregistrament de les conferències en format videogràfic.
- Catalogació de les obres exposades amb una breu reflexió a càrrec dels autors.

---

⁵ En l'article CANTALOEZELLA, J. (2008). «Una experiència didàctica amb el collage», es desenvolupen diversos sistemes de treball en equip plantejats en els tallers de pintura.

LA UNIVERSITAT: UNA INSTITUCIÓ DE LA SOCIETAT

Durant el curs vinent, quan el projecte hagi finalitzat i se'n puguin treure les oportunes conclusions, es preveu editar un llibre. Si bé, en aquest tipus d'activitats, el més comú és elaborar un catàleg on es compilen les obres exposades. La nostra proposta també vol incloure un estudi teòric amb aportacions de les persones que hagin col·laborat. Els temes que es tractaran són:

- Anàlisi qualitatiu de la tasca docent i la seva recepció en els centres externs.
- Anàlisi de l'experiència professional dels estudiants de primer de grau.
- Debat sobre els formats expositius com a model de distribució d'obra.
- Discussió entorn als sistemes de projecció dels estudiants dins del món de l'art.

c) Resultats i/o conclusions

Com hem vist el projecte inclou tres tipus d'activitats diferents, totes elles íntimament relacionades, que volen apropar el món professional i l'acadèmic. El grau ha de proporcionar recursos necessaris per la inserció al món laboral, és a dir, oferir les competències necessàries per definir un perfil professional competent. L'objectiu del projecte és incidir en tot això d'una manera assertiva. Mentre escrivim aquest article, encara s'estan duent a terme les activitats que conclouran a finals d'any, amb la inauguració de les exposicions i la presentació del dvd. És per aquest motiu que no podem parlar de resultats ni conclusions definitives, només podem centrar-

SECRETARIA TÈCNICA

VII CIDUI

ISBN 978-84-695-4073-2

LA UNIVERSITAT: UNA INSTITUCIÓ DE LA SOCIETAT

---

nos en les expectatives. A la Facultat de Belles Arts han tingut lloc altres iniciatives expositives, però quasi mai amb els estudiants de primer curs. El que aquí es proposa és un treball que parteix d'un procés de producció incipient i que ajuda a fonamentar el coneixement en els cursos superiors. S'espera que en un futur pròxim, els estudiants que vulguin dedicar-se a la creació artística tinguin l'oportunitat de mostrar el seu treball públicament. Cal tenir en compte, però, que les dificultats –ja siguin les condicions poc favorables o la mateixa inexperiència– poden contribuir al desànim o frenar el desenvolupament de les seves expectatives. Cimentar aquest tipus d'activitats és molt important per a la nostra tasca docent, ja que dóna recursos per fer front a una sèrie de qüestions que probablement un estudiant, acabat d'arribar a la facultat, no s'ha plantejat mai. Normalment, la principal preocupació que tenim com a docents és aprofundir en els processos d'elaboració de l'obra artística, centrant-nos en les subtileses conceptuals que el treball comporta. La dedicació a la tasca creativa provoca sovint que es deixin de banda les problemàtiques relatives a la relació entre l'obra i l'espai públic. Encara que en última instància sigui el que acaba completant i definint el sentit del treball final. La correcta instal·lació i contextualització ha de ser fruit de la reflexió i la presa de decisions, les quals tenen que donar pautes de recepció del treball. El fet de crear i exposar comporten canvis i accions d'anada i tornada entre l'artista, l'obra i el públic. De fet, allò que els creadors fan, d'una manera o altre, acaba actuant sobre ells mateixos i sobre la persona que ho rep. Per tant, els canvis produïts tant des dels processos creatius com des de la recepció de l'obra, es constitueixen en sentit i també en aprenentatge (DEWEY 2002: 124). Entenem, doncs, que es realitzen dos tipus d'experiències diferents:

LA UNIVERSITAT: UNA INSTITUCIÓ DE LA SOCIETAT

- L'elaboració d'una obra d'art. Aquesta s'ha d'ajustar a certs requisits de professionalització. No estem plantejant un exercici acadèmic, o una prova d'assaig i error, sinó que s'insta a l'estudiant a que reflexioni en profunditat i intenti assolir els objectius plantejats dins del seu projecte. Això equival a dir que superi, i no que eviti, les resistències que sorgeixen quan es du a terme una proposta.
- La participació en l'exposició demana una implicació diferent. Aquí s'estableix una dinàmica de grup i treball en equip. L'esforç s'ha d'orientar cap a una idea comunitària, i cap a una visió que situï el conjunt per damunt els interessos individuals. Tot plegat, suposa un exercici d'auto crítica i revisió dels resultats obtinguts, ja que aquests es confrontaran amb les mirades de professionals i d'un públic, que no té perquè entendre la casuística del que representa ser estudiant. És a dir, hauran d'enfrontar-se amb una mirada imparcial, assumir crítiques i, per últim, tindran l'oportunitat de veure quina és l'efecte del treball dins d'un entorn real.

Des de l'inici del projecte, érem conscients que ens trobaríem amb algunes dificultats difícils de sortejar referents a la participació. El principal punt dèbil és el gran nombre d'estudiants involucrats en els tallers de primer curs. Estem parlant de tallers experimentals que haurien de tenir una ratio de vint alumnes per aula. La realitat, però, no és aquesta, en molts tallers de la facultat el número es veu triplicat. Si hi sumem el fet que el projecte engloba sis grups, l'increment numèric es torna més que substancial. Tot plegat repercuteix de tres maneres diferents:

LA UNIVERSITAT: UNA INSTITUCIÓ DE LA SOCIETAT

---

1. L'organització d'una exposició amb aquest nombre d'alumnes és inviable, per tant, si es redueix la participació, els beneficis del projecte recauen només en uns quants. Per tant anirà dirigida a aquells a qui realment els pot interessar, doncs s'ha de precisar que molts dels alumnes de Belles Arts no volen formar-se com a pintors. Com que les assignatures són comunes i obligatòries, s'hi barregen diferents perfils i interessos.
2. La dinàmica tutorial que requereix un taller –essencial en un projecte d'aquestes característiques– demana principalment dues coses, que no sempre s'aconsegueixen:
  - i) Un nombre d'estudiants que el professor pugui assumir.
  - ii) La implicació i el compromís dels estudiants.
3. La massificació d'estudiants dins les aules impossibilita que el professorat pugui mantenir un seguiment idoni de les tasques que hi tenen lloc. En conseqüència, molts d'ells, cerquen espais alternatius i deixen d'utilitzar el taller com a lloc de treball. El seguiment, per tant, es fa cada cop més difícil i fraccionat. Entenem que la proposta expositiva ajuda a cohesionar les intencions i el treball en grup.

Com hem dit, la gestió d'un elevat número d'estudiants ha suposat, des d'un bon principi, una de les principals problemàtiques del projecte, tot i que com es pot comprovar, les diferents activitats no s'han vist afectades de la mateixa manera. Les conferències han tingut molt bona acceptació, l'assistència ha estat molt alta. De fet, estaven plantejades per a tot tipus d'estudiants, i obertes a d'altres assignatures del grau. El punt feble que hem detectat és que els grups es distribueixen uns pel matí i d'altres per la tarda, i les trobades es varen haver de

LA UNIVERSITAT: UNA INSTITUCIÓ DE LA SOCIETAT

---

repartir entre les dues franges horàries, de tal manera que els estudiants que compaginen els seus estudis amb altres feines no sempre hi podien assistir.

Referent a les exposicions, tot i que hi ha dos centres expositius implicats, l'espai no és suficient per albergar, en bones condicions l'obra de tantes persones. Com hem comentat ha obligat a estipular un procés de selecció, que tanmateix no té perquè convertir-se en quelcom negatiu, ja que la nostra voluntat és assajar amb la realitat que es trobaran quan acabin els estudis⁶. És cert que les tries comporten l'exclusió de part dels participants, però entenem que s'adeqüen a la justesa del context artístic professional, també saturat per l'àmplia oferta. Cal assenyalar que el mètode de tria, mitjançant dossier o obra acabada, també s'ha utilitzat en d'altres activitats similars de cursos de final de llicenciatura i grau.

De la publicació encara no disposem de cap evidència. Tant sols podem aclarir que, gràcies a la generositat dels conferenciant i de la gent implicada, podrem incloure les seves aportacions i editar-les com a material docent.

Per a l'avaluació de les activitats proposades, se segueixen les directrius següents:

- Es té en compte l'assistència a les conferències, i també s'avalua una breu memòria que cada estudiant haurà d'escriure sobre els punts que més els han interessat.

---

⁶ Recordem que en el moment que escrivim aquest text, encara no s'han dut a terme, per tant aquí ens limitarem a parlar de com s'han organitzat i quina ha estat la rebuda per part dels estudiants.

LA UNIVERSITAT: UNA INSTITUCIÓ DE LA SOCIETAT

- Aquells que al final de curs hagin decidit participar a l'exposició se'ls hi farà constar en l'expedient la valoració positiva de les dues competències transversals de les assignatures: i) Capacitat creativa i emprenedora (capacitat de formular, dissenyar i gestionar projectes / capacitat de cercar i integrar nous coneixements i actituds); ii) Capacitat d'aprenentatge i responsabilitat (capacitat d'anàlisi, de síntesi, de visions globals i d'aplicació dels coneixements a la pràctica / capacitat de prendre decisions i d'adaptació a noves situacions.)
- La nostra intenció era oferir crèdits de pràctiques als estudiants que finalment exposessin els seus treballs, però atès que el grau no contempla aquesta opció, només podem reflectir-ho en l'avaluació positiva de les competències específiques: i) Coneixement del vocabulari, els codis i els conceptes inherents a les arts visuals i a la seva pràctica professional. ii) Capacitat per determinar el sistema i els mitjans de presentació adequats per a les qualitats artístiques d'una obra d'art, així com i l'habilitat per ajustar la presentació al projecte artístic.

Com es pot veure, el projecte també serveix per donar pautes en l'avaluació de les competències i ajudar als estudiants a implicar-se amb les assignatures. En resum, els punts que estem abordant són l'elaboració d'obres d'art i la professionalització dels estudiants. Les experiències proposades relacionen íntimament un aspecte amb l'altre, propiciant, a la nostra manera de veure, un bon entorn per l'aprenentatge. Al mateix temps es fomenta:

LA UNIVERSITAT: UNA INSTITUCIÓ DE LA SOCIETAT

-
- L'aprenentatge autònom, ja que l'estudiant ha de prendre contínuament decisions que l'obliguen a la recerca i al contrast d'informació.
  - El treball en equip: el muntatge d'una exposició demana saber treballar en equip, doncs hi ha molts elements en joc que no es poden decidir de forma individual. D'altra banda, s'ha de valorar, que el projecte es fomenta en el fet que els estudiants elaborin obres en equip, cosa que estimula una altra manera d'entendre l'art i la creació.

Per finalitzar ens agradaria assenyalar els beneficis que comporta la totalitat del projecte. Els estudiants treuen profit de poder realitzar obres d'art amb l'objectiu de la visibilitat pública. Això, comporta un compromís i un rigor major al que se sol donar dins les aules, gràcies a la pressió que exerceix el fet d'exposar. Alhora els professors podran contrastar els resultats docents a partir dels treballs finalitzats, i també la rebuda del públic. Així mateix s'obtindran evidències de si els objectius plantejats durant el curs són viables i s'adeqüen a la realitat. Creiem que l'experiència tindrà clares repercussions en la trajectòria professional dels estudiants, donat que l'exposició i la publicació acabaran per figurar en els seus currículums artístics. Els centres implicats tenen cert prestigi dins l'àmbit artístic català, d'aquesta manera s'aconsegueix aportar un grau qualitatiu dins la trajectòria incipient dels alumnes. Cal tenir present que l'entrada en el context artístic normalment és avalada per les exposicions i les activitats relacionades que els aspirants han aconseguit realitzar. És per raó d'això que la iniciació en aquest àmbit acaba repercutint favorablement en el desenvolupament professional.

LA UNIVERSITAT: UNA INSTITUCIÓ DE LA SOCIETAT

---

8. REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES

ANECA (2004). *Libro Blanco. Títulos de Grado en Bellas artes/diseño/restauración*.
<http://www.aneca.es/media/150332/libroblanco.bellasartes.def.pdf>

CANTALUZELLA, J. (2008). «Una experiència didàctica amb el collage» [document en línia].
Observar. Revista electrònica del observatori sobre la didàctica de las artes. Núm. 2, 51-61.

<URL: <http://www.odas.es/site/new.php?nid=12>>

CANTALUZELLA, J. , NEGRE, M. (2009). «Pintura, una matèria interdisciplinària.
Metodologies docents» [document en línia]. Observar. Revista electrònica del observatori sobre
la didàctica de las artes. Núm. 3, 89-102.

<URL: <http://www.odas.es/site/new.php?nid=17>>

CANTALUZELLA, J. (2010). «Frente al reto de la investigación artística. Algunas
consideraciones en torno a la creación i su contexto» [document en línia]. Observar. Revista
electrònica del observatori sobre la didàctica de las artes. Núm. 4, 45-65.

<URL: <http://www.odas.es/site/new.php?nid=27>>

SECRETARIA TÈCNICA
VII CIDUI
ISBN 978-84-695-4073-2

LA UNIVERSITAT: UNA INSTITUCIÓ DE LA SOCIETAT

DEWEY, J. (2002). *Democràcia i educació*. Madrid: Morata

DUNNING, W. V. (1989). *Advice to Young Artists in a Postmodern Era*. New York: Syracuse University Press

MOYNE, A. (1982). *Le travail autonome*. Paris: Fleurus

SCHNAPP, J. T.; SHANKS, M. (2009). «Arteriality (Rethinking Craft in a Knowledge Economy)». In: MADOFF, S. H. (Ed.) (2009). *Art School (Propositions for the 21st century)*. Cambridge: MIT Press

REARDON, J. (2009). *Ch-ch-ch-changes. Artists talk about teaching*. London: Ridinghouse

SULLIVAN, G. (2010). *Art Practice as Research. Inquiry in Visual Arts*. California: Sage

SECRETARIA TÈCNICA
VII CIDUI
ISBN 978-84-695-4073-2

